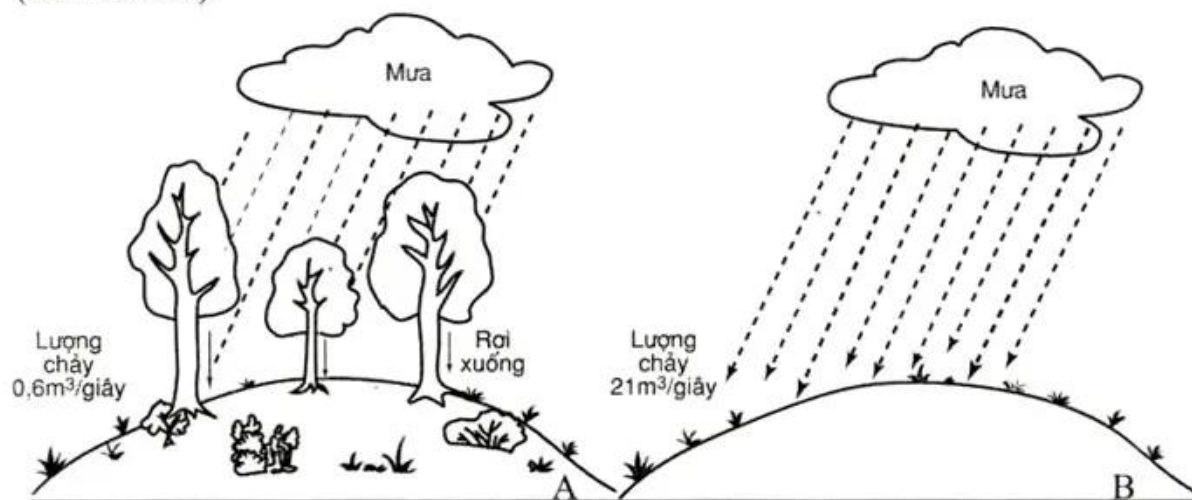

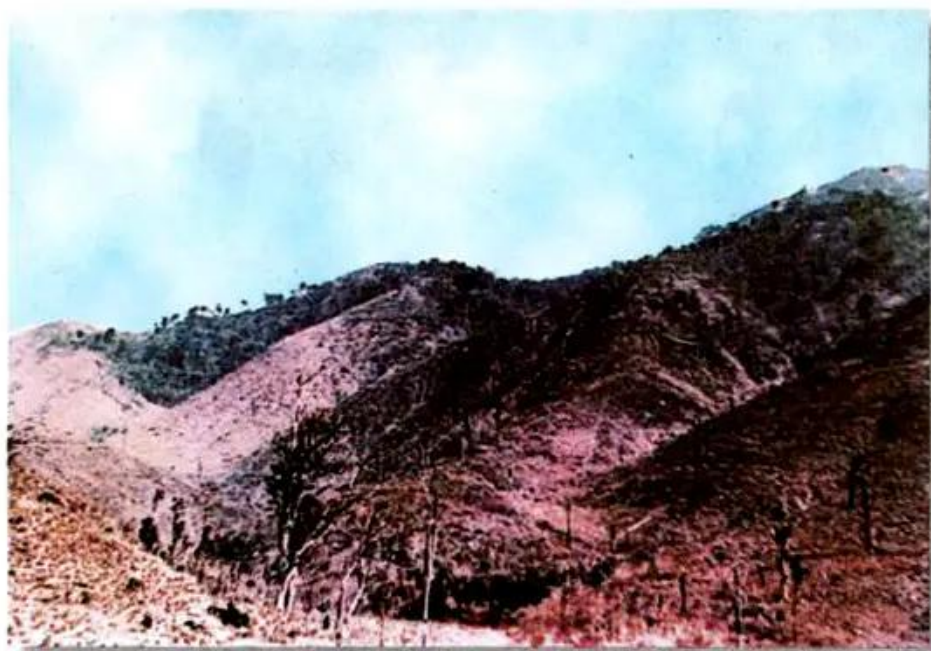
Bài 47 THỰC VẬT BẢO VỆ ĐẤT VÀ NGUỒN NƯỚC

1. Thực vật giúp giữ đất, chống xói mòn

Người ta đã đo lượng chảy của dòng nước mưa rơi xuống rừng yếu hơn nhiều so với nơi không có rừng, vì nước mưa khi chảy qua tán lá được giữ lại một phần rồi mới rơi xuống đất chứ không xối thẳng xuống như khi không có cây (xem H.47.1).

Hình 47.1. Lượng chảy của dòng nước mưa ở 2 nơi khác nhau
A. Có rừng ; B. Đất trống

Hình 47.2.
Đất trống bị xói mòn

▼ Căn cứ vào thông tin trên, hãy cho biết : điều gì sẽ xảy ra đối với đất ở trên đồi trọc (H.47.1B) khi có mưa ? Tại sao ?

□ – Một hiện tượng tương tự có thể xảy ra ở các bờ sông, bờ biển đó là hiện tượng xói lở do không có cây ở ven bờ.

– Rễ cây có vai trò giữ đất. Do đó khi có mưa lớn, đất trên các đồi trọc dễ theo dòng nước trôi xuống, gây hiện tượng xói mòn (H.47.2). Cũng tương tự, nếu ven bờ sông, bờ biển không có cây giữ đất, khi có sóng mạnh hoặc mưa bão cũng gây hiện tượng xói lở.

2. Thực vật góp phần hạn chế ngập lụt, hạn hán

▼ Nếu ta công nhận rằng : sau khi có mưa lớn, đất ở đồi trọc (H.47.1B) bị xói mòn, hãy cho biết điều gì sẽ xảy ra tiếp theo đó ?

□ Ở những nơi không có rừng, sau khi mưa lớn đất bị xói mòn theo nước mưa trôi xuống làm lấp lòng sông, suối ; nước không thoát kịp, tràn lên các vùng thấp, gây ngập lụt ; mặt khác tại nơi đó đất không giữ được nước gây ra hạn hán.

Hình 47.3. Ngập lụt trên quốc lộ 1

(Ảnh : Nguyễn Dân)

3. Thực vật góp phần bảo vệ nguồn nước ngầm

□ Xem lại H.47.1A (khu vực có rừng), ta thấy nước mưa sau khi rơi xuống rừng sẽ được giữ lại một phần và thấm dần xuống các lớp dưới tạo thành dòng chảy ngầm, rồi sau đó chảy vào các chỗ trũng tạo thành suối, sông,... Đó là nguồn nước quan trọng cung cấp cho sinh hoạt và nông nghiệp.

Như vậy, có rừng không những tránh được nạn hạn hán mà còn bảo vệ được nguồn nước ngầm.

Thực vật, đặc biệt là thực vật rừng, nhờ có hệ rễ giữ đất, tán cây cản bớt sức nước chảy do mưa lớn gây ra, nên có vai trò quan trọng trong việc chống xói mòn, sụt lở đất, hạn chế lũ lụt cũng như giữ được nguồn nước ngầm, tránh hạn hán.

Câu hỏi ?

1. Tại sao ở vùng bờ biển người ta phải trồng rừng ở phía ngoài đê ?
2. Thực vật có vai trò gì đối với nguồn nước ?
3. Vai trò của rừng trong việc hạn chế lũ lụt, hạn hán như thế nào ?

Em có biết ?

- Ở nước ta, mỗi năm 1ha đất trống (không có rừng) bị trôi mất 173 tấn đất mặt, trong khi đó nếu có rừng che phủ thì mất 1 tấn đất.
- Hồ Thác Bà hằng năm nhận khoảng 2,7 triệu tấn chất lắng đọng do rừng đầu nguồn bị phá làm xói mòn trôi xuống.